

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi oskarżonej J. M.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez
nieuzasadnionej zwłoki
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 8 sierpnia 2024 r.
wniosku Sądu Apelacyjnego w Warszawie zawartego w postanowieniu
z 21 lutego 2024 r., sygn. VIII S 22/23 o rozstrzygnięcie sporu o właściwość,
na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca
2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy
w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez
prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

**stwierdza, że właściwym do rozpoznania sprawy jest Sąd
Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie.**

UZASADNIENIE

Obrońca oskarżonej J. M. 11 września 2023 r. wniósł skargę na naruszenie
prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez
nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla
Warszawy-Pragi Północ w Warszawie pod sygn. akt IV K 953/18 (poprzednia sygn.
akt VIII K 428/16).

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie postanowieniem z 17 listopada 2023 r., VI S 131/23, stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. W ocenie Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie data złożenia skargi (przypadająca na postępowanie odwoławcze, toczące się przed tym Sądem pod sygn. akt VI Kz 206/23) oraz jej uzasadnienie (wyjaśnienie, że prawomocne rozstrzygnięcie nie zapadło, pomimo że sprawa trwa 7 lat i 10 miesięcy) wskazywały, że objętą nią również postępowanie przez sądem odwoławczym. W konsekwencji Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie uznał, że właściwym do rozpoznania skargi jest Sąd Apelacyjny.

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 21 lutego 2024 r., VIII S 22/23 stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania skargi obrońcy oskarżonej J. M. na przewlekłość postępowania karnego prowadzonego przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie pod sygn. akt IV K 953/18 (poprzednia sygn. akt VIII K 428/16) i wszczął spór kompetencyjny z Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie przekazując go do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie skarga wniesiona przez obrońcę oskarżonej J. M. dotyczyła wyłącznie naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu karnym toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie, sygn. akt IV K 953/18 (poprzednia sygn. akt VIII K 428/16). Sąd Apelacyjny w Warszawie wyjaśnił następnie, że ustalenie właściwości sądu do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania następuje na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1725 z późn. zm.; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”). Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy sądem właściwym do rozpoznania skargi jest sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie. Właściwość sądu do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania opiera się zatem na zasadzie hierarchiczności. Właściwym do

rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania przed sądem rejonowym jest więc sąd okręgowy zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazać nadto należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pod pojęciem „sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie” rozumie się sąd, z którego postępowaniem związane są zarzuty skargi na przewlekłość (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2005 r., SPK 7/05). Również w orzecznictwie sądów powszechnych przebija się stanowisko, że literalna wykładnia przepisu art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość prowadzi do wniosku, że wyłącznie w sytuacji, gdy skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym i przewlekłości postępowania przed sądem okręgowym, właściwy do jej rozpoznania jest sąd apelacyjny. Nie chodzi tu zatem o sytuację, gdy skarga dotyczy postępowania, które faktycznie toczyło się przed sądem rejonowym i okręgowym, ale gdy odnosi się do przewlekłości postępowań toczących się przed sądami obu rzędów. Poprzez użycie stwierdzenia „jeżeli skarga dotyczy przewlekłości” ustawodawca jednoznacznie zaakcentował, że właściwość funkcjonalna sądu do rozpoznania skargi jest uzależniona od jej treści.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił w świetle powyższego, że w omawianym przypadku, nie zachodzi obawa, że dojdzie do oddzielnego badania etapów rozpoznania sprawy przez różne sądy. W niniejszej sprawie, jak wynika to z żądania zawartego w części wstępnej skargi oraz jej uzasadnienia zarzut przewlekłości postępowania dotyczy wyłącznie postępowania przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie (pomimo, że w dacie wniesienia skargi, sprawa zawisła już przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie w związku z zażaleniami, złożonymi przez oskarżoną). W ocenie Sądu Apelacyjnego obrońca oskarżonej J. M. poza stwierdzeniem, że do dnia dzisiejszego nie zapadło prawomocne orzeczenie, a sprawa trwa prawie 7 lat i 10 miesięcy nie sformułował on żadnego zarzutu odnośnie do długości postępowania przed Sądem Okręgowym, natomiast szczegółowo odniósł się do postępowania przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie, prowadzonego początkowo pod sygn. akt VIII K 428/16, a następnie pod sygn. akt IV K 953/18. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie zachodzi zatem sytuacja opisana w art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na

przewlekłość postępowania, bowiem skarga nie obejmuje zarówno postępowania przed sądem rejonowym, jak i sądem okręgowym.

Końcowo Sąd Apelacyjny w Warszawie podniósł, że Sąd Okręgowy w Warszawie wbrew jednoznacznej woli obrońcy oskarżonej J. M. rozszerzył przedmiot skargi, aby uniknąć jej badania, co w jego ocenie jest niedopuszczalne. Dla ustalenia sądu właściwego do rozpoznania skargi na przewlekłość nie ma bowiem znaczenia okoliczność, że przed Sądem Okręgowym toczyło się lub toczy postępowanie odwoławcze, jeśli skarżący ogranicza zarzuty skargi na przewlekłość wyłącznie do postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym, tak jak w niniejszej sprawie. Należy bowiem pamiętać, że konieczność dokonania oceny czynności podejmowanych na poszczególnych etapach postępowania występuje tylko wówczas, gdy zażąda tego skarżący jako dysponent skargi formułując zarzuty odnoszące się do tych faz postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2022 r., I NO 10/22).

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane okoliczności Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził swoją niewłaściwość do rozpoznania skargi obrońcy oskarżonej J. M.. Dlatego Sąd Apelacyjny wszczął spór o właściwość rzeczową z Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie przekazując go do rozstrzygnięcia zgodnie z art. 38 § 1 k.p.k. Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 38 § 1 k.p.k. spór o właściwość między sądami rozstrzyga ostatecznie sąd wyższego rzędu właściwy ze względu na siedzibę sądu, który pierwszy wszczął spór. Spór o właściwość między sądem rejonowym a sądem okręgowym rozstrzyga sąd apelacyjny, a spór o właściwość między sądem apelacyjnym a innym sądem powszechnym - Sąd Najwyższy. Przywołany przepis, stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu ze skargi na przewlekłość.

Ustawa o skardze na przewlekłość w art. 4 określa właściwość rzeczową i miejscową sądów rozpoznających skargi na przewlekłość. Sąd apelacyjny jest właściwy rzeczowo do rozpoznania skargi na przewlekłość, która dotyczy: postępowania przed sądem okręgowym (art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość), postępowania przed sądem rejonowym i sądem okręgowym (art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość) oraz postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym (art. 4 ust. 1b ustawy o skardze na przewlekłość).

Skarżący jest jedynym dysponentem skargi na przewlekłość, dlatego prawidłowe zdekodowanie zarzutów podniesionych przez skarżącego w skardze na przewlekłość ma kluczowe znaczenie dla ustalenia właściwości rzeczowej sądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 kwietnia 2022 r., I NO 49/22; 27 kwietnia 2022 r., I NO 44/22).

Odnosząc się do powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że z treści skargi na przewlekłość wyraźnie wynika, że obrońca oskarżonej J. M. domaga się stwierdzenia przewlekłości postępowania wyłącznie przed Sądem Rejonowym dla Warszawy-Pragi Północ w Warszawie, prowadzonego początkowo pod sygn. akt VIII K 428/16, a następnie pod sygn. akt IV K 953/18. Obrońca oskarżonej J. M. w sposób jednoznaczny określił też zakres skargi na przewlekłość odnosząc go do postępowania zawisłego przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie w sprawie prowadzonej początkowo pod sygn. akt VIII K 428/16, a następnie pod sygn. akt IV K 953/18.

Odnosząc się do powyższego Sąd Najwyższy wyjaśnia, że z uwagi na to, że obrońca oskarżonej J. M. ograniczył zarzuty skargi na przewlekłość do postępowania przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie, sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania tej skargi jest Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a!]